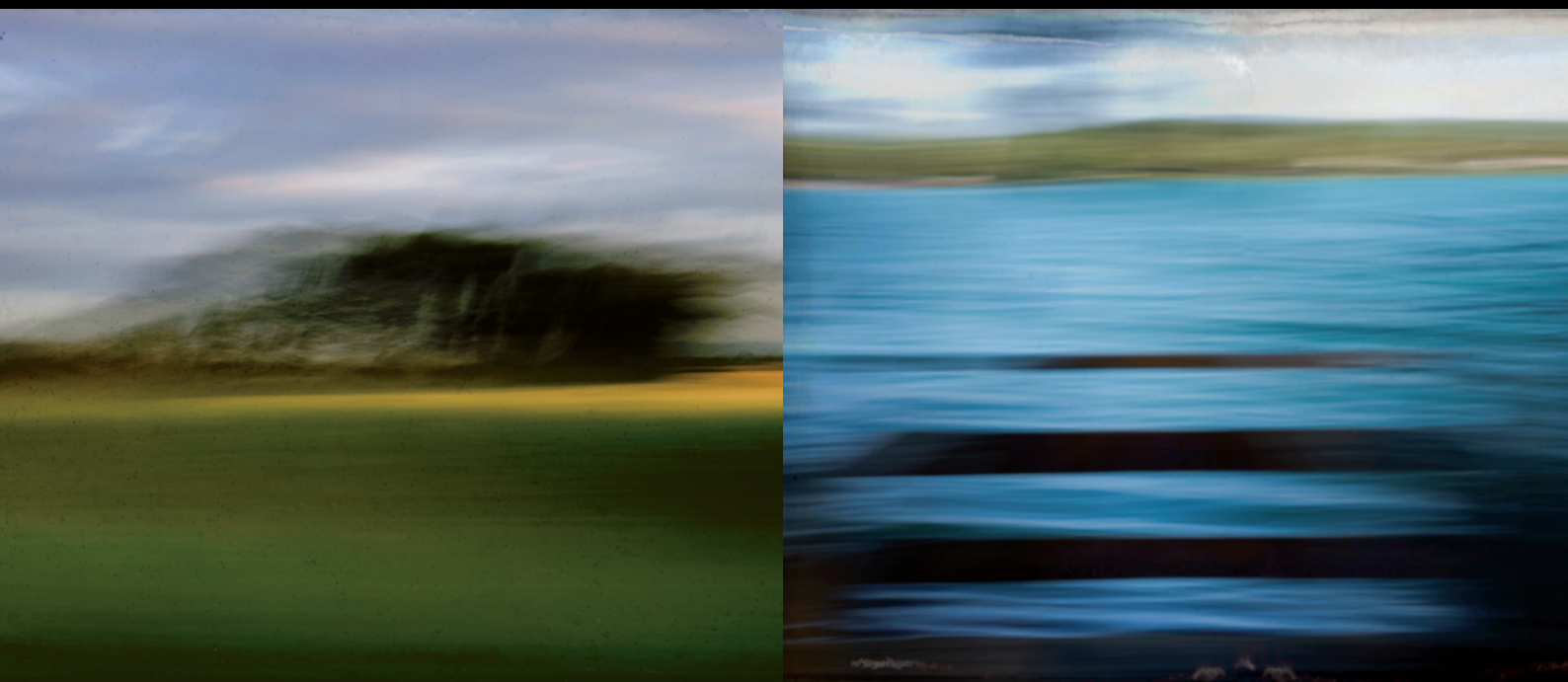

ATLES PAISATGÍSTIC DE LES TERRES DE GIRONA

Diputació de Girona

ATLES PAISATGÍSTIC DE LES TERRES DE GIRONA

La Diputació de Girona ha impulsat l'edició de l'*Atles paisatgístic de les terres de Girona*, una obra que recull un ambiciós treball de recerca per tot el territori gironí i la Catalunya del Nord. Aquest treball té la voluntat de ser un compendi exhaustiu sobre l'art pictòric gironí que té el paisatge com a protagonista. Però, a la vegada, és una contribució des de les terres gironines per entendre l'art català dels segles XIX i principis del XX i copsar-lo, ja que molts pintors catalans varen triar les terres de Girona com a epicentre de la seva obra.

Aquest projecte és, en part, continuador de l'*Atles literari de les terres de Girona*, perquè tots dos incideixen en la relació entre l'espai físic i el producte artístic; la literatura en l'un i la pintura en l'altre.

- L'*Atlas paisatgístic de les terres de Girona* fa una lectura de l'art pictòric de les comarques gironines i de la Catalunya del Nord a partir de l'element ordenador del paisatge, interpretat de maneres molt diferents pels artistes que l'han treballat seguint les sensibilitats estètiques del seu present.
- L'àmbit temporal de l'estudi de les obres d'aquests pintors comença al segle XIX, amb els primers paisatgistes que surten fora del seu taller per pintar seguint el corrent dels impressionistes francesos, practicant el *plein air*, i arriba fins a l'any 1975. Es mostren obres d'artistes amb diferents sensibilitats estètiques per interpretar el paisatge, com és ara l'abstracció, però sempre en contacte amb el paisatge i la natura.
- En total, es cataloguen més de 800 obres, la majoria pertanyents a col·leccions particulars i, per tant, accessibles a un públic minoritari. També se n'han documentat i contextualitzat moltes que es troben en els magatzems de museus com són ara el Museu Comarcal de la Garrotxa, el Museu Nacional d'Art de Catalunya o el Museu d'Art de Girona.
- Una bona part d'aquestes obres és la primera vegada que surten a la llum. Entre els treballs inèdits que es reproduïxen en el llibre destaquen els següents:

De la comarca de la Garrotxa, *Hostalets d'en Bas*, de Josep Gelabert, no datat, i *Sense títol*, de Josep Berga i Boada, del 1900; del Ripollès, *Paisatge entre Ripoll i Olot*, del 1851, de Lluís Rigalt, i *L'enterrament. Campdevàrol*, de Montserrat Casanova, no datat; de la comarca de la Selva, *Santa Coloma de Farners*, del 1878, de Ramona Banquells de Ribó, i *La resclosa a Sant Salvador*, de circa 1949, de Joan Serra. Entre les obres inèdites reproduïdes al capítol del Gironès hi ha *Vista de Girona*, del 1941, d'Oleguer Junyent, i *Vistes de Girona*, del 1963, de Jesús Portas. Del Baix Empordà destaquen *Port de Palamós*, del 1895, d'Enric Llach; *Palafrugell*, del 1927, de Lluís Medir; *La vall d'Aro*, del 1922, de Josep Berga Boada; *Apunt per a les pintures murals de l'interior del Palau de Montjuïc*, de Joan Colom, no datat, i *La barana sobre el mar. Calella*, de Joan Serra, circa 1940-1941. De l'Alt Empordà són inèdites, entre d'altres, les obres *Cementiri de Vilabertran*, de Modest Urgell, no datat; *Amèlia cosint en el jardí*, de Caterina Albert, circa 1900; *Taballera, Port de la Selva*, d'Eusebi de Puig, no datat, i *Cadaqués*, 26 de maig de 1915, de Sigfried Bürmann. Del Rosselló, el Vallespir i el Conflent són inèdites les obres *Visió de barraca. Barcarès*, del 1939, de Josep Subirats; *Les teulades de la Tor de França*, del 1944, de Martí Vives, i *El poblet de Tallet entre les sureres*, de circa 1950, de Carles Lafay. De la Cerdanya destaca com a obra inèdita *Mercat de Puigcerdà*, del 1901, de Joan Colom, i de la comarca del Pla de l'Estany, *Paisatge del capvespre*, de circa 1905, d'Antoni Ros i Güell.

- S'ha fet un gran esforç per identificar els paisatges reproduïts en un nombre important d'obres, de manera que s'ha pogut traçar l'itinerari que han fet grans paisatgistes de l'art català per les terres gironines, com per exemple Lluís Rigalt, Santiago Rusiñol, Modest Urgell, Ramon Casas, Joan Llimona, Dionís Baixeras, Nicolau Raurich, Joan Roig Soler o Eliseu Meifrén. Des d'aquest punt de vista es pot afirmar que una bona part de les obres cabdals de la història de l'art català s'han fet a partir de paisatges de les comarques gironines.
- Tot i que se centra en l'àmbit geogràfic de les comarques gironines i de la Catalunya del Nord, *l'Atles paisatgístic* és una eina de treball i de consulta imprescindible per conèixer la història moderna i contemporània de l'art català.
- En revisar l'obra de tots aquests pintors i la seva labor amb el paisatge, es va descabdellant la microhistòria plàstica de cada indret, que, alhora, conflueix amb la història de l'art català i forma part del nostre patrimoni nacional.
- *L'Atles paisatgístic* no només parla de l'art pictòric i dels seus protagonistes, sinó també de la gent i de la societat, alhora que convida a reflexionar sobre els canvis i les transformacions que el paisatge de les terres gironines ha experimentat al llarg del temps.
- L'obra, de la qual s'ha fet un tiratge de 600 exemplars, té una extensió de 1.392 pàgines i es presenta en dos volums, seguint el mateix format de *l'Atles literari de les terres de Girona*. El primer volum conté els capítols dedicats a les comarques de la Garrotxa, el Ripollès, la Selva i el Gironès, i el segon, els capítols corresponents a l'Alt i el Baix Empordà, la Catalunya del Nord, la Cerdanya i el Pla de l'Estany. Al final del llibre, s'ha incorporat un índex onomàstic per facilitar la consulta dels artistes documentats a *l'Atles*.
- El llibre incorpora un pròleg de Francesc Fontbona, doctor en història de l'art i especialista en paisatgisme, el qual destaca, entre altres aspectes, la recerca feta pels autors «per poder donar a conèixer una part de la història de la pintura catalana que fins ara quedava més o menys oculta o bé resultava insuficientment valorada».
- L'obra ha comptat amb un equip de fotògrafs especialitzats —Jordi S. Carrera, Miquel Ribot, Enric Bruguera, Josep M. Oliveras, Xavier Butiñà, Jordi Puig, Claudi Valentí i Ernest Abentín— que, al llarg dels més de dos anys que ha durat la recerca i juntament amb els autors de cada comarca, han recorregut museus, centres d'art i col·leccions privades per poder oferir imatges d'alta qualitat de les obres que es reproduïen en el llibre.

AUTORS

COORDINACIÓ I PROJECTE

Mariona Seguranyes

ESPECIALISTES DE CADA ÀMBIT

La Garrotxa: Joan Sala

El Ripollès: Rosa Pous, Eusebi Puigdemunt

La Selva: Sebastià Goday

El Gironès: Glòria Bosch

El Baix Empordà: Susanna Portell, Mariona Seguranyes

L'Alt Empordà: Mariona Seguranyes

El Rosselló, el Vallespir i el Conflent: Eric Forcada

La Cerdanya: Rosa Pous, Eric Forcada

El Pla de l'Estany: Esther Alsina, Maria de Lluc Serra

COL·LABORADORS

Francesc Fontbona a la Garrotxa

Jordi Gimferrer al Pla de l'Estany

Josefina Matamoros al Rosselló, el Vallespir i el Conflent

Mercedes Palau-Ribes i Josep de C. Laplana a la Cerdanya

PRODUCCIÓ I EDICIÓ

Diputació de Girona

Fig. 14. Enric Llach. *Port de Palamós*, 1895. Oli sobre tela, 52 x 61,3 cm. CRDIMMB. Núm. inv. 5443.

Fig. 42. Lluís Medir. *Palafrugell*, 1927. Oli sobre tela, 60 x 70 cm. Museu del Suro. Núm. inv. 4605.

Fig. 75. Joan Colom. *Apunt per a les pintures murals de l'interior del Palau de Montjuïc*. 54 x 165 cm. Col·lecció particular.

EL PLA DE L'ESTANY

Fig. 26. Antoni Ros i Güell. *Paisatge del capvespre*, circa 1905. Oli sobre tela, 91 x 80 cm. Col·lecció Roca Sans.

Fig. 36. Joan Carrera. *Entrada de Cal Ros de Banyoles*, 1925. Oli sobre tela, 80 x 60 cm. Col·lecció particular.

EL GIRONÈS

Fig. 57. Oleguer Junyent. *Vista de Girona*, 1941. Oli sobre tela, 51 x 64 cm. Col·lecció Dolors Junyent Galeria d'Art.

Fig. 74. Jesús Portas. *Vistes de Girona*, 1963. Oli sobre tela, 101 x 142 cm. Col·lecció privada.

Fig. 50. Josep Subirats. *Visió de barraca. Barcarès*, 1939. Guaix sobre paper, 8,5 x 15 cm. Col·lecció família Subirats.

Fig. 52. Martí Vives. *Les teulades de la Tor de França*, 1944. Oli sobre cartró, 36 x 44 cm. Col·lecció Maureso.

Fig. 61. Carles Lafay. *El poblet de Tallet entres les suredes*, circa 1950. Oli sobre tela, 38 x 46 cm. Col·lecció família Julià.

Fig. 11. Caterina Albert. *Amèlia cosint en el jardí*, circa 1900. Oli sobre tela, 48 x 83 cm. Col·lecció particular.

Fig. 2. Modest Urgell. *Cementiri de Vilabertran*, no datat. Oli sobre tela, 27,5 x 33,5 cm. Col·lecció particular.

Fig. 83. Sigfried Bürmann. *Cadaqués*, 26 de maig de 1915. Oli sobre cartró, 35 x 48 cm. Col·lecció particular.

Fig. 102. Eusebi de Puig. *Taballera, Port de la Selva*, no datat. Oli sobre tela, 90 x 90 cm. Col·lecció particular.

LA Cerdanya

Fig. 18. Joan Colom i Agustí. *Mercat de Puigcerdà*, 1901. Aquarel·la, 29,5 x 39 cm. Col·lecció particular.

LA GARROTXA

Fig. 31. Josep Berga i Boix. *Aplec entorn l'oratori*, 1912. Oli sobre tela, 42,5 x 68,5 cm. Col·lecció particular.

Fig. 39. Josep Berga i Boada. *Sense títol*, 1900. Oli sobre tela, 96,5 x 173 cm. Col·lecció particular.

LA SELVA

Fig. 13. Ramona Banquells de Ribó. *Santa Coloma de Farners*, 1878. Oli sobre tela, 119 x 205 cm. Col·lecció Ajuntament de Santa Coloma de Farners.

Fig. 35. Joan Serra i Melgosa. *La resclosa a Sant Salvador*, circa 1949. Oli sobre tela, 39,5 x 59,5 cm. Col·lecció particular.

EL RIPOLLÈS

Fig. 3. Lluís Rigalt. *Paisatge entre Ripoll i Olot*, 1851. Dibuix llapis plom i sèpia sobre paper, 9,4 x 13,9 cm. MNAC, 026148-D.

Fig. 70. Montserrat Casanova i Puigserinanell. *L'enterrament. Campdevàrol*, circa 1935. Oli sobre tela, 65 x 84 cm. Col·lecció particular.